

KUZЕЙ KIBRIS'DAKİ ÜNİVERSİTELERDE SÜRDÜRÜLEN SANAT EĞİTİMİNİN ÇIKMAZLARI VE III. KÜLTÜR - SANAT KURULTAYI'NA YANSIMALARI

Özlem SALMAN GÜNALP¹

ÖZET

Çağımızda bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucu özellikle görsel iletişim araçlarının çeşitliliği altında görsel imgelerle dolu bir kaostan başka birşey değildir.

Sanat artık; geleneksel yaklaşımların ve anlayışın ötesinde, farklı bilim, düşün alanlarıyla ortaklıklara yönelmiş ve interdisiplinerdir.

Toplumsal gelişme sürecinde oluşan bilgi birikimi, politik, ekonomik ve sosyal olaylar, sanatın gelişimini ve sanatçının yaratım sürecini etkileyen faktörlerdir. KKTC'deki üniversitelerde sürdürülen sanat eğitimi de ister istemez global kaos ile tanınmamışlığın getirdiği izolasyon kısıncı içinde varlığını sürdürmektedir. Sanatçılar gibi sanat eğitimi sürdüren öğrencilerde bölünmüş bir ülkede yaşamının getirdiği depresifliği, kimlik arayışının etkilerini yaşamaktadır.

III. Kültür- Sanat Kurultay'ı çerçevesinde akademisyenlerin, uzmanların oluşturdukları çalışma grupları, bu siyasi kaos ortamında kültür ve sanatın dünyaya entegrasyonu için çözümler sunarken, sanat eğitiminin çıkmazlarının aşılması konusunu gündeme taşımışlardır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER Sanat ve İletişim, Siyasi Kaos, Sanat Eğitiminin Çıkmazları

ABSTRACT

The Dilemma of Art and Design Studies in Northern Cyprus' Universities and Their Reflections on the Art and Culture

The diversity of the media of visual communication due to the scientific and technological advances are not but a real chaos visual sigus.

The art is no longer a traditional one new approaches of scientific and intellectual issues changed art to an interdisiplianery concept.

The accumulation of knowledge, political, economic and social issues during the social development process effected the improvement and the creativity of the artist. The art and design studies at TRNC' Universities also affected from above mentioned chaos and isolation from the rest of the world. Not only the artists but art and design students of these universities greatly affected from such situation too.

Third Art and Culture Congress had dealt with these contemporary problems of art and design education in TRNC and artists and scientists proposed some solutions to the problems.

KEY WORDS Art and Communication, Political Chaos, The Dilemma of Art and Design Education

1. GİRİŞ

Yaşadığımız yüzyılda doğa bilimlerinde nedensellik sorgulanıyor; belirsizlik, rastlantısallık, olasılık kavramları yeniden gözden geçiriliyor; kuantum mekaniğinin, görecelik kuramının, matematiğin felsefi temelleri ağır sorunlar taşıyor. Kültürün her alanında, doğa bilimlerinde, sosyal bilimlerde, sanatta, mutlak, kesin, sarsılmaz kuramların, yaklaşımların olamayacağı inancı "kaos" kavramına ilgiyi arttırıyor.(İnam, <http://72.14.203.104>).

¹Lefke Avrupa Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, LAÜ Gemikonağı Kampüsü, Lefke/K.K.T.C., tel: 0 392 6602000 / 2266, fax: 0 392 6602082, ozlem@gmail.com

Çağımızda bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucu özellikle görsel iletişim araçlarının çeşitliliği ile beynimiz sürekli görüntüler karmaşasıyla karşı karşıyadır. Bu iletişim kolaylığı görsel imgelerle dolu bir kaostan başka bir şey değildir. Yeni formlar, semboller, çizgiler ve bunlara bağlı olarak dilde artan sözcük çeşitliliği kaosu daha da arttırmaktadır. Işık değerlerinin belirginleştirdiği görüntüleri algılayan gözümüz bu kaos içinde kendine göre ayıklamaları yaparak algıda seçiciliği yaratır. Algıda seçicilik, algılanmak istenen objeye yönelimi sağlayarak kaosun önlenebilmesi adına bir fırsattır. Sanatçı üretim sürecini yaşadığı ve kendine ait görsel alanlar yarattığı için bu kaos ortamından kendini bir ölçüde kurtarabilmektedir.

2. SANAT VE İLETİŞİM

Mukarovsky'e göre sanat yapıtı yalnız otanom değil, aynı zamanda iletişimsel bir göstergedir. (Reed, 1981, s. 104). Sanat yapıtlarında kullanılan dil ve imgeler; tutkuları harekete geçirerek, duygularını ifade edebilecekleri bir yol göstermektedir. Sanatın sunduğu sonsuz hareket alanı, renklerle, formlarla anlatılan içsellik, söz söylemenin, ötekilerle iletişim kurmanın bir başka yoludur aynı zamanda.. Bu özgür alanda dışa vuran duygular ötekilerle rahat iletişim kurabilir, izleyenleri rahatlatılabilir, karmaşık ilişkileri tanımlayabilir. Ve yine ötekiler için fonksiyonel olarak tasarlanabilir, estetik hazzın ortaya çıkardığı objeler haline gelebilirler. "Sanat için sanat eğilimi" ise sanatçılarla içinde buldukları toplumsal çevre arasında bir uyumsuzluğun yaşandığı yerlerde ortaya çıkar. (Plehanov, 1987, s. 23) Hegel sanatı "bilim" olarak nitelese de (Reed, 1981, s.163), sanatı bilimden ayıran en önemli özelliklerden, nitelikden biri aynı amaç için değişik, hatta zaman zaman birbirinden farklı çözümler üretebilmesidir. Sanatın bu farklılığı, çağları, toplumları, bireyleri birbirinden ayıran değişik estetik tercihlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Sanat aynı zamanda sınırları kesin çizilmiş herhangi bir öğeyi, görsel açıdan farklı etkiler uyandıracak şekilde izleyiciye sunabilmeyi başarmaktadır. Sanat yapıtları aslında en eski iletişim biçimleridir. Aynı zamanda, matematikten daha sezgisel olarak da tanımlanabilecek sanat, yine de plastik malzemeye tercüme edilen matematikten başka birşey değildir. (Read, 2004).

Toplumsal iletişimin çıkış noktası, insanlar arası, yani gönderici ile alıcı arasındaki ilişkiyi anlamlandırmaktır. (Guiraud, s.103). Yaşadığımız ortamın hızlı teknolojik değişimi ile digital ortam yaşamımızı doğrudan etkilemektedir. Alışkanlıklar, düşünme biçimindeki hızlı değişim, sanatçıları yani bugünün yaratıcı ve estetik kültürünü temsil etmektedir. Sanat artık; geleneksel yaklaşımların ve anlayışın ötesinde, farklı bilim, düşün alanlarıyla ortaklıklara yönelmiş ve inter-disiplinerdir. Medya teknolojisinin ürettiği hipermedya olanakları bunları kullanılabilir kılmaktadır. Günümüz sanatçıları üretimlerini yeni iletişim teknolojileriyle bu sürece dahil etmeye çalışırken, sanat eğitimi gelenekselle-çağdaş ikilemi arasında kendi çıkmazlarını yaşamaktadır. Kitle kültürü ürününe dönüşen sanat ürününün orijinali kendi özgürlüğünden birşey yitirmese de, seslendiği bireylerin algılamalarında kolaylaştırmanın getirdiği bir yüzeyselliğin ön planda olduğu açıktır. Sanat, tıpkı gerçek sevgi gibi, ancak kişisel, sürekliliği olan, bütünlüklü bir ilişki olarak "anamlı bir yaşam deneyimi" haline gelebilir. (Van Den Haag, 1964, s. 516). Bilimsel tanımlamayla sanattan gerektiğince yararlanabilmek, onun bütün olanaklarını kullanabilmek için Sanat Bilimi sanatı çağın dünya görüşü ve gerçeklerine göre tanımlanıp sınıflandırılmaktadır. (Özer, 1993, s. 44)

3. KIBRIS'DAKİ SİYASİ KAOS DA SANAT VE SANAT EĞİTİMİNİN ÇIKMA ZLARI

Tarih, toplumların strüktürlerini temelinden değiştiren, yaşayış düzenlerini, inanç ve davranışlarını o zamana kadar alışılmamış maddi ve manevi ölçülerin ışığında bambaşka değer kalıplarınn içine alan, kısaca dñnyaya açılan pencerelerini sürekli yenileyen olay kompleksleriyle doludur. Tarihsel sürekliliği sağlamak, tarihsel sürece uyararak aędař yanıtlar ve özümlemler üretmeyle doğru orantılıdır. Tarihsel sürecin farkındalığı ile bilinç, sanatçının kendi dalında tarihsel ve geleneksel olguların, somut yapıtların hangi yönleriyle, ne oranda ve nasıl bir dialog kurulabileceğini belirlemektedir. Sanatta gelenekçi yaklaşımın geleneksel olguları, biçimleri tekrarlamak ya da zorla sürdürmek olarak algılanması doğrudan doğruya tarihsel sürekliliği zedelemek, yozlaştırmak anlamına gelecektir. Sanatçı üretim süresinde tarihsel ve geleneksel biçimleri kopya ederek ve onlardan direkt alıntılar yapmaktan uzak durmalı ama bununla birlikte her zaman tarihsel sürecin farkında olmak durumunda olmalıdır. Sanatçılar yapıtlarının dilini oluşturan tarihsel sürekliliğin izlerine referanslar verilirken bazen de bu etkenleri redederek, karşı yanıtlar vermeli, sorgulamayı yapıtlarına taşımalıdır.

Toplumsal gelişme sürecinde oluşan bilgi birikimi, politik, ekonomik ve sosyal olaylar sanatın gelişimini ve sanatçının yaratım sürecini etkileyen faktörlerdir. Toplumsal gelişme sürecinde oluşan bilgi birikimi, politik, ekonomik ve sosyal olaylar sanatın gelişimini ve sanatçının yaratım sürecini etkileyen faktörlerdir. Sanatın gelişimi, bir genel dialektik'in özel bir yansıması olduğuna göre, sanatı, genel tarihsel- toplumsal gelişmenin dışında düşünmek olanaksızdır. (Tunalı, 1989, s. 83). Bu bağlamda Kuzey Kıbrıs'taki üniversitelerde sürdürülen sanat eğitimi de ister istemez global kaos ile tanınmamışlığın getirdiği izolasyonu kısıkaı içinde varlığını sürdürmektedir.

Kuzey Kıbrıs'taki sanatçılar gibi sanat eğitimi almakta olan öğrencilerde bölünmüş bir ülkede yaşamanın getirdiği depresifliği, kimlik arayışının etkilerini yaşamaktadırlar. Kıbrıs'lı sanatçılardan Amber Onar'ın Ressam Emin izenel'in 2003 te açtığı kişisel sergisinin ardından yazdığı mektubun başlangıcındaki "Senin hazırladığın "chosen tree" (seçilmiş ağaç) projene yanıt olarak yazıyorum. Burada hepimizin varoluğu kadar gerçeküstü bir yaklaşım ve içinde bulunduğumuz koşulların olanaksızlığında birtakım olasılıkları yanıt olarak sunmuş olman göze çarpıyor..." ifadesinde sanatçı duyarlılığında yaşamılan ülkenin üzerlerinde yarattığı etkiyi görmek mümkün olmaktadır. (Pillai, 2005, s. 68). KKTC'de sürdürölmeye çalışılan sanat eğitiminin günümüzdeki durumunu tesbit edebilmek, ancak Kıbrıs'ta üretilen sanatı anlamak ve sanatçıların içinde buldukları ortamı bilmekle, sanat eğitiminin yapıldığı doğal ortamı görmekle mümkündür. Kıbrıs'ta gerek üretilen sanat, gerekse eğitim sürecindeki sanat için iki farklı çıkış noktasından söz edilebilir. Kıbrıs'ın Kuzeyi ve Güneyi iki farklı bakış açısı ve gerçekliği barındırmaktadır. Global dünya düzeninin ulus devlet ile ulusal kültür kimliği arasındaki ilişkinin yok olduğu (Hall, 1998), Güney Kıbrıs'daki "Kıbrıs Cumhuriyeti" devletinin söylemi olan ulus-devlet gerçeği ile 1974 sonrası oluşan iki farklı statüye bağlı olarak Kıbrıslı Rum sanatçıların tek travması bölünmüş bir ülke gerçeğiyle yaşamak zorunda olmalarından başka bir şey değildir. Güney'de tümü yurtdışında eğitim almış sanatçılar yine dünyanın farklı yerlerindeki sanatçılarla iletişimlerini kesintisiz sürdürebilmekte, kabul gören devlet politikaları ile kimliksizlik gibi bir problemle karşı karşıya kalmamaktadırlar.

Güney Kıbrıs'taki üniversitede, Kuzey'deki üniversitelerin aksine sanat eğitiminin verildiği herhangi bir bölümün henüz açılmaması dikkat çekicidir. Bu nedenle Kıbrıs'ın iki bölümü arasında sanat eğitiminin nitelik ve niceliği anlamında bir karşılaştırma yapmak

mümkün değildir. Kıbrıs'ın iki bölgesinde yaşayan sanat üreticilerinin yapıtlarının dili ve evrenselliği anlamında bir karşılaştırma yapılması durumunda ise eşit koşullarda olmamalarına rağmen Kuzey'de yaşayanların verdiği ciddi çaba dikkati çekmektedir. Kuzey'de yaşayan ve üreten sanatçılardan bazıları üniversitelerin sanat eğitimi verilen bölümlerinde teorik ve stüdyo dersleri vererek kendi sanat anlayışlarını, dünya ile ilgili yorumlarını öğrencilere aktarmaktadırlar. Kıbrıs'ta aynı zamanda eğitimci yönü olan sanatçılar, siyasi kaos içinde yaşadıkları kimlik problemini, bölünmüş bir ülkenin vatandaşı olmanın getirdiği kaotikliği, dünyadan izole edilmişliği, iletişimdeki güçlükleri, kültürel geçmişlerini sanat yorumlarına yansıtılmaktadırlar. Ada'da öğrenim gören öğrencilerin önemli bir bölümünün Türkiye kökenli olması, bu eğitim süresince anlatılan ve bilinenler dışındaki Kıbrıs gerçeğini ile yüzleşilmesi anlamında önemlidir. Sanat eğitimi biçimlendiren, formlar, renkler, objeler, kompozisyon oluşturulması gibi tüm görsel elemanlar, sanatçıların kendi yapıtlarındaki izler, enstelasyonları oluşturan kavramlar gibi içinde yaşanılan ülkenin gerçeklerinin izlerini taşımaktadır. Sanat eğitimi alan öğrenciler, öğreticilerinin dünyasını oluşturan gerçekleri, her zaman bilinçli olmasa da aslında birlikte ürettikleri, tasarımlar sürecinde beyinlerine aktarmaktadırlar. Bu aktarım çoğu kez bilinen ve öğretilenin aksine gerçekleri özümsemeleri, bakış açılarının değişimini, izole edilmiş bir dünyadan gerçeklerin nasıl görüldüğünü algılamaları açısından belirleyici olmaktadır.

Kıbrıs üzerinde bulunduğu ada coğrafyasının getirdiği kültürel zenginlik ve farklı uygarlıkların izlerini yaşamın her noktasında hissedilebileceği ender yerlerden biridir. Neolitik dönemden, Venedik ve Lüzinyan'lara, Osmanlıdan, İngiliz Koloni Dönemi'nin sanat ve mimarlık örneklerine kadar birçok farklı üslubun izlerini toplumsal kültürde ve sosyal yaşamda birlikte görmek mümkündür. Bu kültürel zenginlik aslında bir kimlik yitimi değil, farklı kimliklere yeni olanakların kazandırılmasıdır. (Laclau, 2000, s. 18- 19- 46). Melez kültür, Ada'nın iki bölgesinde yaşamak durumunda kalan Türk ve Rum toplumlarının en önemli kültürel ortaklıklarıdır. Bu noktada rafine edilmiş ortak kültürün varlığından, buna bağlı olarak dilbirliği olan sanat üretiminden bahsetmek mümkündür. Kıbrıs'ta yaşayan ve sanat üretenler farklı etnik toplumlara ait olsalar da, konseptleri yorumlamalarında çok da fazla bir farklılık içermemekteler. Bu yaklaşım, otuz yılı aşkın süredir aynı coğrafyada ama farklı yaşam alanlarında kalmak zorunda kalan iki toplumun, geçmişten gelen ortaklıklarının, ürettikleriyle yaşadıkları ortam ve koşulları yorumlamalarını etkilemediği gerçeğini göstermektedir. Kıbrıs'ta üretilen sanatın her dalındaki örneklerde bölünmüş vatanın insan üzerinde bıraktığı derin izleri bulmak, *ayrı kalmış aynılığı* fark etmek mümkündür. Özellikle Nisan 2003 sonrası sınır kapılarının açılmasıyla birlikte, iki toplumun birbirini yeniden keşfetme süreci hızlı bir ivme kazanmıştır. Kıbrıs'ın siyasi kaosundan en fazla etkilenen sanat üreticileri, daha önce kaçırdıkları zamanı yakalamak çabasıyla ortak sanat organizasyonları planlamışlar, birkaçını yaşama geçirmişlerdir. İki toplumlu sanat çalışmaları aslında 1983 yılından itibaren zaman zaman yapılmaya çalışılsa da 2003 sonrası zemin farklılaşmıştır. Kıbrıs'ta yaşanan Annan Planı süreci ve beraberinde değişen iktidarın yeni vizyonu öncekinden farklı olarak, iki toplumun birlikte yapacakları sanat organizasyonlarına destek veren yaklaşımıyla sanat izleyicileri ile sanat eğitimi alan öğrencileri yeni bir hareketlilikle karşı karşıya bırakmıştır. Genel olarak yönetimdeki değişikliklerin kişilerin ve dolayısıyla toplumun iletişim tarzı ve dünya görüşlerini bir anda değiştirmesi beklenemez. (Dökmen, 2005, s. 316). Ama 2003 yılına kadar dünya ölçeğinde hareketli olmayan içine kapalı bir düzende ve yerel bir yaklaşımla devam eden sanat etkinlikleri, bu tarihten sonra daha evrensel boyuttaki etkinliklere dönüşmüştür. Sanatçıların biraraya gelerek oluşturdukları en organize kuruluş olan Akdeniz- Avrupa Sanat Derneği (European- Mediterranean Art Association) özellikle bu yeni sürecin itici gücü olmuş, iki

toplumlu organizasyonlara öncülük etmiştir. Daha önce kurulmuş olan derneklerin üyeleri olan birçok aydının birlikte kurduğu EMAA plastik sanatlarla ilgili sergilerin dışında, edebiyat, müzik gibi sanatın diğer branşlarında da çeşitli organizasyonlar düzenlemekte, bu etkinlikler Kıbrıs halkının dikkatini çektiği gibi öğrenci olarak burada bulunanlara da yeni seyir alanları yaratmaktadır.

Kıbrıs'lı Rum sanatçı Nicolas Panayi'nin EMAA Yürütme Kurulu'yla yaptığı toplantı sonucu ilk adımları atılan Art - Aware Projesi Türk ve Rum sanatçıları biraraya getirmesi açısından önemlidir. Günümüz gerçekliğinde, otuz yıldır ayrı olan iki toplumun sanatçıları birbirlerini anlamak, tanımak, sanat nesnesi üzerinde konuşup tartışmak için bu projeyi yaşama geçirme kararına vardılar. Bir yıl boyunca devam eden Art-Aware'in ilk bölümü 2004 Nisan'ında başladı ve 2005 Mayıs'ında sona erdi. Toplam yirmiyük sanatçının katıldığı projenin ikinci bölümünün 2006 yılında devam etmesi öngörülmektedir.

2003 Aralık'ında Kuzey Kıbrıs'tan Akdeniz Avrupa Sanat Derneği (EMAA) ile güneyden Kıbrıs Plastik Sanatlar Odası EKATE'nin ortaklaşa düzenledikleri üç gün süren Sınır Dışı\ Out Of Line atölye çalışması ve sergisi, gergin ve çalkantının tüm şiddetiyle yaşandığı siyasi kaosun tam ortasında gerçekleşmiştir. Etkinlik birlikte yaşamayı ve ortak yaratım sürecine girilip girilemeyeceğın denendiği, geçmişin travmatik izlerinin sorgulandığı, ortak paylaşımların yaratılmaya çalışıldığı bir zeminin oluşturulmak istenmesinden başka bir şey değildi. Bu organizasyonlardan diğeri bienal havasında kurgulanarak Mayıs 2005' te gerçekleştirilen ve küratörlüğünü Erden Kosova ile Katerina Gregos'un yaptığı *İnanç Sıçramaları* oldu . Serginin konseptini oluşturan bölünmüşlük, kenti ve ülkeyi ikiye bölen Yeşil Hat üzerinde konumlandırılarak anlatılmıştır. İnanç Sıçramaları'na dahil olan sergilerden Ada\ Sınır isimli serginin konsepti yine bugüne kadar yaşanan siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel kaos ve sınırlamalarla bunun yarattığı çıkmaza bir karşı tavır olarak kurgulanmıştı. Nicholas Panayi- Zehra Şonya, Nilgün Güney, İnci Kansu, İsmat Tatar ve Sinem Ertaner'in kendi kişisel sergilerinin birlikteliğinin oluşturduğu Ada/ Sınır, yıllardır izole edilmiş olan ve dünyada tanınmamışlıkla yaşamaya çalışan KKTC'nin siyasal, sosyal ve sanatsal açıdan üretimlerinin irdelenmesi ortaya çıkarılması kaygısından başka bir şey değildi. Sergide yer alan sanatçıların çalışmaları yine Ada'nın kendi gerçeğini yansıtan "Kısıtlanmış- Sindirilmiş", "Kimlik Sorgulamaları ve Yansımaları", "İsimsiz", "Bu Bir Oyun", "Keşke Burada Olmasaydım", "Yerleşmemiş Parçalar" "Yeniden Başlayalım", "In Sight", "Toprağın Gizemli Dokusu" gibi isimler altında izleyiciyle buluştu. Yerleştirmelere verilen adlar yaşanan siyasal kaosun toplumun bütün kesimlerindeki hissedilişinden daha şiddetli bir dışavurum içermekteydi. Sergi mekanlarının mistik atmosferi içinde, ışık, karanlık, renk, hareket, ses, müzik ile malzemelerin yarattığı etki kendi içinde zıtlıklar oluştururken, aslında içinde yaşanan ülkenin zıtlıklarının ifadesi durumundaydı. Video ve enstelasyon çalışmalarının ağırlıkla olduğu sergi mekanları Kuzey Lefkoşa'daki alanların daha fazla kullanıldığı ama Güney Lefkoşa sınırları içine yapılan yerleştirmelerle geçirgenliğin kaybedilmediği bir düzenleme içinde gerçekleşmiştir. EMAA'nın Mayıs ayı içerisinde gerçekleştireceği "Mayıs Sergileri ve Konseri 2006" adı altında toplanan etkinlikler yine iki toplumun sanatçı ve sanat izleyicilerini biraraya getirecek. Lefkoşa'nın farklı mekanlarının kullanıldığı etkinlikler, üniversite öğrencileri için Türkiye'deki organizasyonları aratmayacak bütünlüğe sahiptir.

4. SANAT EĞİTİMİNİN ÇIKMAZLARI VE III. KÜLTÜR- SANAT KURULTAYI'NA YANSIMALARI

Üniversitelerin ilgili bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin sanatı tanıma ve anlama adına evrensel değer ve yargılarla karşılaşma sıklıkları, çeşitliliği de organizasyonların sıklığı ve kalitesine bağlı olarak artmıştır. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Kültür Dairesi, KKTC'deki sanat hareketinin ivme kazanmasında belirleyici bir rol üstlenmiştir. Kültür-Sanat Danışma Kurulu, gerek yerel sanat örgütlerinin, gerekse iki toplumlu projelerin yaşama geçmesini kolaylaştırmak açısından, gerektiğinde maddi destek sağlanmasını organize etmektedir. Kültür Sanat Kurultayı'ı KKTC yasalarında tüzük olarak düzenlenmiş, dört yılda bir yapılması öngörülen, genel olarak tavsiye niteliğinde kararların alındığı bir yapıya sahiptir. İlk kez 1998 yılında toplanan kurultayın ikincisi 2001 yılında yapılmış, Kıbrıs'ta yaşanan hareketli siyasi gelişmeler üçüncü kurultayın öngörülen zamanda yapılmasını engellemiştir. Kurultay'ların öncesinde basılan komisyon raporlarını içeren kitapçıklar, kurultayda alınan karar ve düzeltmelerden sonra Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na basılmıştır. Yaklaşık üç ay boyunca süren çalışmalar sonucu ortaya çıkan Kurultay toplantılarında alınan kararlardan ne kadarının uygulandığı ise sorun olmaya devam etmektedir. Geçmiş kurultay raporlarının içinde yer alan Kültür- Sanata Yönelik Yüksek Eğitim Alt Kurulu raporları da diğerleri gibi gerektiği şekilde değerlendirilmemiştir.

III. Kültür- Sanat Kurultayı tüm bu siyasi ve kültürel gelişmelerin, değişimlerin yaşandığı dönemde üç aya yakın bir süre devam eden komisyon çalışmalarından sonra yasal zorunluluk da gözönüne alınarak 3-7 Nisan 2006 tarihleri arasında toplanmış, ortaya çıkan raporlar kurultay delegelerinin onayına sunulmuştur. Delegeleri oluşturan çeşitli sanat dallarında üretimde bulunan sanatçılar, eğitimciler, meslek örgütü temsilcileri ülkenin içinde bulunduğu siyasi kaos ortamında sanat için ne yapılıp yapılmayacağını tartışma fırsatı bulmuşlardır. K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen III. Kültür-Sanat Kurultayı'ı çerçevesinde akademisyenlerin, uzmanların oluşturdukları çalışma grupları, bu kaos ortamında kültür ve sanatın dünyaya entegrasyonu için çözümler sunarken, aynı zamanda sanat eğitiminin çıkmazlarının aşılması konusunu gündeme taşımışlardır. Kuzey Kıbrıs'taki durumun devamının yarattığı kaos Kültür-Sanat Sempozyumu'nda tartışılan tüm konuların ana çıkış noktalarından birini oluşturmuştur.

Kurultay süresince KKTC'deki sanat eğitiminin ağırlıklı olarak tartışılması, yurtdışında eğitim alan sanatçıların, üniversitelerdeki eğitimin altyapısında gördükleri eksiklikleri dile getirmeleri, nasıl bir sanat eğitimi? sorusunun sıklıkla sorulması, tesbit edilen olumsuzlukların, izolasyonların yanında, çağdaş sanat eğitiminin normlarının sağlanması gerçeğinde odaklanmıştır. Sanat eğitimi, bulunulan yer ve kültüre göre kuşkusuz farklılıklar içermektedir. Klasik sanat eğitiminin gereklerini yerine getirmek kaygısı ise evrensel bir durum teşkil etmektedir. Her ne kadar günümüzde klasik eğitim verilme tarzının yeterliliği tartışılır durumda da olsa, bu eğitim süreci gerekliliğini korumaktadır.

Sanat eğitiminin doğru ve gerektiği şekilde yapılabilmesi için gerekli öğrenci altyapısının sağlanması gerekliliği her zaman tartışılan bir konudur. Kültür Sanat Kurultayı'nın alt kurulları içinde yer alan İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Kültür ve Sanat Eğitimi Alt Kurul'u hazırladığı raporda sanat eğitiminin çıkmazlarının aslında ilköğretimden itibaren başladığına dikkat çekmiştir. Gerek bakanlık bütçesinden gerekli payın alınamayışı, gerekse öğretmen ve altyapı problemlerinin çözülmemesi gelecekte bu eğitimi sürdürecektir donanımına sahip öğrencilerin yetişememesine n"eden olmaktadır. Müfredat ve sanat derslerine ayrılan zamanın azlığı ise başlıbaşına sorun durumundadır. 1987 yılında Lefkoşa'da konservatuar olarak kurulan ve 1990 yılında önce ortaokul sonra Lefkoşa Anadolu Güzel Sanatlar

Lisesi'ne dönüştürülen okuldan mezun öğrenciler öncelikle Türkiye'de sanat eğitimi veren üniversitelere devam etmişler üniversite düzeyinde sanat eğitiminin KKTC'deki verilmeye başlanmasıyla, başta Türkiye olmak üzere çeşitli ülkeleri tercih edenlerin sayısında bir gerileme söz konusu olmuştur.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan altı üniversitenin beşinde değişik fakültelerin çatısı altında sanat ve tasarım bölümlerinin bulunduğu görülmektedir. Aslında her biri ayrı bir sanat dalının eğitimini kapsayan bu bölümler, Mimarlık, Fen ve Edebiyat, Güzel Sanatlar, ve İletişim Fakülteleri gibi birbirinden çok farklı fakültelerin çatısı altında eğitimlerini sürdürmektedirler. Dünyadaki örneklere bakıldığında sanat eğitiminin Güzel Sanatlar Fakültesi ya da Sanat ve Tasarım Fakülteleri adı altında yapıldığı görülmektedir. KKTC'de üniversitelerde verilmeye çalışılan eğitimin ne kadar doğru şekilde organize edildiği aslında hangi disiplinlere bağlı fakültelerin çatısı altında yer aldıklarıyla doğru orantılıdır. Sanat eğitiminin sürdürüldüğü bölümler, bağlı oldukları üniversite ve fakültele göre farklı dağılım izlemektedir. Doğu Akdeniz Üniversitesi; Fen Edebiyat Fakültesi'nde Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Müzik Bölümü, İletişim Fakültesi'nde Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü, Mimarlık Fakültesi'nde İç Mimarlık Bölümü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nde eğitim sürdürülürken; Lefke Avrupa Üniversitesi'nde yine Radyo-Televizyon Sinema Bölümü, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, İletişim Bilimleri Fakültesi'nde, İç Mimarlık Bölümü de Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi'ne bağlı olarak öğretime devam etmektedir. Yakın Doğu Üniversitesi; Mimarlık Fakültesi'nde diğerlerinden farklı olarak Türkçe eğitim programı ile öğretime devam edilen İç Mimarlık Bölümü, İletişim Fakültesi'nde Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü ile Sahne Sanatları Fakültesi'nde Dramatik Yazarlık Bölümü ve Girne Amerikan Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi'nde İç Mimarlık Bölümü ve Grafik Tasarımı Bölümü öğretime devam etmektedir. KKTC üniversitelerinin içinde sanat eğitiminin sürdürüldüğü en doğru model Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi bünyesinde görülmektedir. Üniversite, Güzel Sanatlar Fakültesi'ni kurmuş Ada'daki tek örnek durumundadır. İç Mimarlık Bölümü, Grafik Tasarım Bölümü Güzel Sanatlar Fakültesi içinde yer alırken , Sinema- Televizyon Bölümü diğer üniversitelerde olduğu gibi İletişim Fakültesi bünyesinde öğretime devam etmektedir. Türkiye'deki örneklere bakıldığında YÖK'e bağlı üniversitelerin hemen hemen tümünde Güzel Sanatlar Fakülteleri bünyesinde bulunan sanat bölümleri Ada'da farklı fakültelerin içerisinde bulunmaktadır. Farklı disiplinlerin birarada bulunduğu bu dağınık yapı, günümüzün çok disiplinli eğitim anlayışına şekil olarak uygunluk göstermekle birlikte, yaklaşım farklılıklarından doğan problem ve eksiklikleri ise giderememektedir. Üniversitelerin bünyesinde farklı fakültelele bağlı olarak sürdürülen sanat eğitiminin, Güzel Sanatlar Fakültesi çatısı altında yapılmayışı eğitim sürecindeki çıkmazları derinleştirmektedir.

Yüksek Öğrenim Alt Kurulu çalıştığı raporun sonuç bölümünde KKTC üniversitelerindeki sanat bölümlerinin Güzel Sanatlar Fakültesi ya da Sanat ve Tasarım Fakültesi adı altında öğretime devam etmesi için üniversitelerce gerekli düzenlemenin yapılmasını ivedilikle önermiştir. Sanatın çeşitli dallarının eğitimlerinin yapıldığı bölümler arasında plastik sanatların en önde gelen iki dalı olan Resim ve Heykel bölümlerinin bulunmayışı sorunun birazda ekonomik getirinin düşünülmesinden kaynaklandığını göstermektedir. Sanat eğitiminin temeli olan bu bölümlerin hangi dalda sanat eğitiminin verildiğine bakılmaksızın üniversitelerin bünyesinde açılmasını teşvik etmek gerekmektedir. Müzik ve Gösteri Sanatları eğitiminin Devlet Konservatuvarı çatısı altında ve tek bir üniversiteye bağlı olacak şekilde Sahne Sanatları Bölümü ve Müzik Bölümü'ne bağlı anasanat dalları olarak örgütlenmesinin uygun olacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemelerin

yapılması pek çok karışıklığı ve yanlış yapılanmayı ortadan kaldıracığı gibi, çağdaş eğitim gereği disiplinler arasındaki eşgüdümün doğru şekilde sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Üniversitelerin içindeki diğer Fakültelere seçmeli ders olarak verilen Müzik Tarihi, Sanat Tarihi, Uygarlık Tarihi, Sanat Felsefesi, Kıbrıs Türk Kültürü, Kıbrıs Türk Edebiyatı gibi kültür- sanat derslerinin yanısıra, o üniversitedeki sanatla ilgili Fakültede açılan bölüm derslerinin de başka fakültelerden öğrencilerin seçimine açık olması çağdaş interdisipliner eğitim anlayışının yaşama geçmesi için önerilmektedir. Kıbrıs'ın kendi kültürel dokusu ve farklılığı düşünüldüğünde bu derslere ilave olarak yerel kültürün ve ürünlerinin de dahil edilmesi büyük önem taşımaktadır.

5. SONUÇ

Sanatın aslında bir iletişim yöntemi olduğu gerçeği ile hareketle, sanatçılar ve sanat eğitimi alan öğrencilerin halıkla birebir ilişki kurmasının önemi dikkat çekmektedir. Sanat evrensel bir iletişim dilidir, bu dil özellikle izolasyonlar altında yaşayan bir toplumun kendini dünyaya anlatabilmesinin, dünya ile ilişki kurabilmesinin en iyi örneğini oluşturabilir. Sanat eğitimi veren fakülteler halkla iyi iletişim kurarak bilimsel yaklaşımla toplumu sanatı anlayan izleyici insanlara dönüştürebilirler. Kendi bünyelerinde açacakları eğitim programları çerçevesinde sertifika programları ve sanat etkinlikleri ile bu bağı oluşturabilirler.

Kuzey Kıbrıs'ta hareketlilik ve iki toplumlu organizasyonların artarak devam etmesi, üniversitelerinde bu organizasyonlarda yer alması için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Üniversiteler evrensel değerler çerçevesinde Kültür Bakanlığı, Kültür Dairesi ve EMAA işbirliği örneğinde olduğu gibi bu tip organizasyonlara destek vermeli, work shop'lar, sergiler, konferanslarla bu iletişimi güçlendirecek itici güç olmalıdırlar. Güzel Sanatlar Fakülteleri buldukları mekanlarda sergi salonları ve çok amaçlı etkinliklerin yapılabileceği düzeyde alanlara da sahiptirler. KKTC gibi küçük bir ülkede üniversiteler bünyesinde oluşturulacak bu mekanlar sanat organizasyonlarının yaşama geçirilmesinde önemli rol oynayacaklardır. Özellikle global dünyanın getirdiği iletişim kolaylığı, bu organizasyonların iki toplumlu projeler sayesinde dünya ile bütünleşmesinin önünü açacaktır. Yerel yönetimlerde sanat ve kültürel etkinliklerin düzenleneceği mekanların oluşturulması için işbirliği yapılabilir. Üniversitelerin gerek proje gerekse teorik anlamda yol gösterici olması, bilim adamlarının deneyimlerini aktarması, küçük ölçekli ülkede daha kolay başarılacak, ortamın anlaşılabilirliğini arttıracaktır.

KKTC'deki üniversitelerin sürdürdüğü sanat eğitiminin gelişip, çağdaş dünya ile bütünleşebilmesi, sanat eğitiminin çağdaş normlara uygun yapılabilmesiyle mümkündür. Çağdaş eğitim normlarının KKTC'deki eğitimin her aşamasında uygulanabilmesi, Batı ülkelerindeki değişim programlarının tam randımanlı şekilde yaşama geçirilebilmesi ise yine bütünlüklü bir çözümü gerektirmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın genelde eğitim, özel de ise sanat eğitimine gösterdiği artmaktaysa, ya da Kültür Dairesi'nin çeşitli organizasyonları ile EMAA'nın sanat etkinliklerini iki toplumlu organizasyonlar üzerinden dünyaya açma çabası devam da ederek kaosu bir parça dağıtabilse de, ne yazık ki bitirebilmek adına yetersiz kalmaktadır.

KAYNAKLAR

İnam, Ahmet, <http://72.14.203.104>, www.mctu.edu.tr

Read, Herbert, (1981, s. 104- 163), Sanat ve Toplum, çev: Selçuk Mülayim, Ankara.

Guiraud, Pierre, (s. 103), Göstergebilim, çev: Prof. Dr. Mehmet Yalçın, 2. Baskı, İmge Kitabevi.

Plehanov, G. V., (1987, S. 23), Sanat ve Toplumsal Hayat, çev: Cenap Karakaya, Sosyal Yayınlar.

- Read, Herbert, (2004), "İnsani Sanat ve İnsanlıkdışı Doğa", çev: Cemal İ. Çakır, Sanat Dünyamız, sayı: 92, Yapı Kredi Yayınları.
- Van Den Haag, Ernest, (1964, s. 516), "Of Happiness and Despair We Have No Measure", Mass Culture, der: David M. White, Bernard Rosenberg, New York.
- Özer, Bülent, (1993, s. 44), Kültür- Sanat- Mimarlık, İstanbul, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Tunalı, İsmail, (1989, s. 83), Estetik, 3. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Pillai, Johann, (2005, s. 68), "Wounds and Suturesi Sigalit Landau an Emin Çizenele on the Border, October, Lefkoşa, EMAA Art Journal.
- Hall, Stuart, (1998), "Yerel ve Küresel: Küreselleşme ve Etkinlik" ve "Eski ve Yeni Kimlikler, Eski ve Yeni Etkinlikler, Kültür, Küreselleşme ve Dünya Sistemi, Antony D. King", çev: Gülcan Seçkin- Ümit Hüsrev Yolsal, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları.
- Laclau, Ernesto, (2000, s. 18- 19- 46), Evrensellik, Kimlik ve Özgürleşme, çev: Ertuğrul Başer, İstanbul, Birikim Yayınları.
- Dökmen, Üstün, (2005, s. 316), İletişim Çatışmaları ve Empati, 33. Baskı, İstanbul, Sistem Yayıncılık.
- , (2006), III. Kültür- Sanat Kurultayı'ı Alt Kurul ve İhtisas Komisyonu Raporları (Taslak), Lefkoşa, KKTC.